

ОСОБЛИВОСТІ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ БАНКРУТСТВА ДЕРЖАВНИХ ПІДПРИЄМСТВ

У статті розглянуто особливості правового регулювання процедури банкрутства державних підприємств відповідно до законодавства України. Автором визначено основні колізії законодавства про банкрутство та інших галузей законодавства, а також сформульовано пропозиції щодо їх вирішення.

Ключові слова: державні підприємства, банкрутство, неплатоспроможність, колізії, приватизація.

Постановка проблеми. Протягом усього періоду функціонування незалежної Української держави запроваджувалось безліч найрізноманітніших програм розвитку окремих галузей чи секторів економіки. Проте питання пріоритетності розвитку державної власності як базису міцності держави не ставало нагальним. Натомість основа збалансованості економічної системи держави, її внутрішня системоутворююча одиниця – це державна власність.

Цілком природно, що для повного оновлення національної економічної системи необхідно перш за все переформатувати відносини власності. Розпочати ж варто з державної власності як найбільш вагомого та проблемного сектору економіки.

Проте важливо обрати правильний шлях проведення реформ у системі державної власності та, зокрема, звернути увагу на її збереження шляхом оптимізації механізму банкрутства державних підприємств.

Аналіз останніх досліджень. Питання правового забезпечення банкрутства суб'єктів господарювання розглянуті такими вченими, як-от: Б. М. Поляков, О. М. Бірюков, В. В. Джунь, В. В. Радзивілюк, Б. М. Грек та ін. На жаль, концептуальних досліджень особливостей провадження у справах про банкрутство державних підприємств на сьогодні в Україні немає.

Тому **метою** статті є виокремлення основних колізій, які виникають у сфері правового регулювання банкрутства державних підприємств.

Виклад основного матеріалу. На законодавчому рівні сьогодні закріплено два можливих шляхи реформування державної власності: поступове витіснення неефективного власника (у даному випадку – держави або місцевої громади) за допомогою процедур приватизації та банкрутства або ж кардинальна зміна системи управління державною власністю та підвищення «якості» управлінських кадрів та їх відповідальності. Фактично другий шлях означає проведення тієї ж приватизації, комерціалізації державних та комунальних підприємств як інструменту

стимулювання економічного розвитку. При цьому досягається ця мета за допомогою структурного комплексного підходу, за яким вся сукупність підприємств поділяється на потенційно комерційні і некомерційні, створюється відповідна інформаційна й консультативна інфраструктура, а також запроваджуються механізми контролю за дотриманням суспільних інтересів [1]. Найбільш привабливим є, звичайно ж, другий шлях.

У процесі аналізу особливостей банкрутства державних підприємств виникає ціла низка питань щодо того, яким же чином вони стали неплатоспроможними, ураховуючи їх особливий статус. Також досить цікавим та недостатньо вивченим є механізм розпорядження майном державних підприємств, установ, організацій, а також суб'єктів, у статутному капіталі яких більше 50 відсотків акцій (часток) належать державі.

Аналіз оголошень із сайту Вищого господарського суду України дозволяє дійти висновку, що кількість підприємств державної форми власності, щодо яких порушено справу про банкрутство, майже дорівнює кількості державних підприємств, яких визнано банкрутом та відкрито ліквідаційну процедуру (71 підприємство та 66 відповідно) [2]. При цьому досить цікавою є статистика щодо того, а хто ж є ініціюючим кредитором у справах про банкрутство державних підприємств? Переважна більшість ініціюючих кредиторів – це суб'єкти державної форми власності (інші державні підприємства, компанії з постачання енергоресурсів, а також податкові органи та представництва Пенсійного фонду на місцях тощо) – 46 суб'єктів, при цьому приватних осіб (переважно товариств з обмеженою відповідальністю та банківських установ) – всього 39 суб'єктів, а також досить великий відсоток банкрутства державних підприємств за заявою ліквідаційної комісії цього ж підприємства або просто за зверненням самого боржника із заявою про порушення справи про банкрутство – 21 суб'єкт.

Аналіз стану підприємств державної та комунальної власності, що перебувають у стані неплатоспроможності, доводить нагальну необхідність у змінах підходів щодо регулювання процедур їх банкрутства. Вважаємо доцільним законодавцю при визначенні особливостей зазначеного провадження відійти від критерію розміру частки державної власності у підприємстві, який використовується в чинному законодавстві, та змінити його на критерій стратегічного значення конкретного підприємства для економіки держави. Відповідно до останнього пропонуємо встановити особливості процедур банкрутства державних і комунальних підприємств залежно від того, до якої групи вони відносяться за зазначеною підставою, а саме до:

1) підприємств, які вільно конкурують на ринку поряд із суб'єктами інших форм власності, можуть бути приватизованими або корпоратизованими, а у випадку їх неплатоспроможності – ліквідованими у порядку процедури банкрутства;

2) підприємств, які є стратегічними з точки зору їх впливу на функціонування держави у цілому, її економічної системи або ж окремого регіону чи їх приватизація або банкрутство створить загрозу безпеці держави, у зв'язку із чим такі підприємства не підлягають приватизації та ліквідації шляхом їх банкрутства. Стосовно цих підприємств має бути встановлений спеціальний порядок провадження у справі про банкрутство.

Аналіз законодавства у сфері банкрутства державних підприємств дозволяє зробити висновок, що окрім базового нормативно-правового акта – Закону України «Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом» – чинними є також інші нормативно-правові акти, які регулюють окремі питання банкрутства підприємств різних галузей економіки, що призводить до дисбалансу у правовому регулюванні.

Так, крім вищевказаного спеціального Закону у сфері банкрутства також паралельно існують й інші «спеціальні» закони в цій галузі, які регулюють або окремі питання чи етапи банкрутства підприємств, або ж банкрутство підприємств окремих галузей економіки. До них слід віднести Закон України «Про введення мораторію на примусову реалізацію майна», Порядок примусової реалізації майна для погашення заборгованості перед публічним акціонерним товариством «Національна акціонерна компанія „Нафтогаз України”» та його дочірніми підприємствами, що здійснювали постачання природного газу на підставі ліцензії, Порядок погодження планів санації, мирових угод і переліків ліквідаційних мас, Закон України «Про зупинення дії Закону України

„Про банкрутство”» щодо банкрутства вугледобувних, вуглепереробних та шахтовуглебудівних підприємств вугільної промисловості України», Закон України «Про заходи, спрямовані на забезпечення сталого функціонування підприємств паливно-енергетичного комплексу» тощо [3–7].

Слід акцентувати увагу, що крім зазначеного вважаємо суттєвою перешкодою для ефективного правового забезпечення процедур банкрутства й наявні колізії норм законодавства в галузі банкрутства та норм законодавства у сфері виконання судових рішень, а також податкового та трудового законодавства. Ці колізії блокують провадження у справах про банкрутство державних підприємств.

Зокрема, відповідно до норм законодавства про виконавче провадження виконавець має право накладати арешт на санаційний рахунок, що є неприпустимим з точки зору законодавства про відновлення платоспроможності суб'єктів господарювання. Цікавою є ухвала господарського суду Харківської області від 14 травня 2015 р. по справі № Б-50/120-09 за клопотанням керуючого санацією про скасування арештів санаційного рахунка, в якій суд заборонив органам і посадовим особам Державної виконавчої служби звертати стягнення (накладати арешт, вилучати, стягувати у примусовому порядку) на кошти, що містяться на санаційному рахунку [8]. В обґрунтування своєї заяви керуючим санацією зазначено, що рахунок визнано ухвалою господарського суду Харківської області від 14 березня 14 р. по справі № Б-50/120-09 спеціальним рахунком для супроводження процедури санації. Арешт санаційного рахунка перешкоджає виконанню плану санації, перешкоджає веденню господарської діяльності, виконанню зобов'язань за договорами підприємства, виплаті кредиторської заборгованості, у тому числі заробітної плати працівникам підприємства, підтримувати працездатність підприємства та забезпечувати збереження його майна.

Таким чином, урахувавши, що право накладання арешту на майно боржника та інші обмеження дій боржника щодо розпорядження його майном у межах процедури санації має виключно господарський суд, у провадженні якого перебуває справа про банкрутство, суд вважає за необхідне заборонити органам і посадовим особам Державної виконавчої служби звертати стягнення (накладати арешт, вилучати, стягувати у примусовому порядку) на кошти, що містяться на санаційному банківському рахунку боржника.

Урахувавши таку негативну практику, вважаємо доцільним внести відповідні зміни до Закону України «Про виконавче провадження» та до Закону України

«Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом» й включити таку норму: «Питання накладення арештів на майно боржника або інші обмеження дій боржника щодо розпорядження майном у межах провадження по справі про банкрутство вирішуються судом у межах провадження по справі про банкрутство. У випадку перевищення своїх повноважень посадовими особами органів влади вони несуть відповідальність згідно з чинним законодавством України».

Подібного висновку дійшов і Львівський апеляційний адміністративний суд, винісши ухвалу від 4 лютого 2015 р. по справі № 876/11643/13 [9].

Існують також певні «перекоси» у бік захисту прав працівників з одночасним унеможливленням нормальної роботи підприємства у процедурі банкрутства. Так, відповідно до статей 97, 115, 116 КЗпП України та Закону України «Про заробітну плату» усі вільні кошти арбітражний керуючий повинен спрямовувати на виплату заробітної плати, а інакше відносно нього порушується кримінальна справа. Що у такому разі робити арбітражному керуючому, який, наприклад, уклав вигідний контракт, отримав передплату на санаційний рахунок, але всі кошти повинен перерахувати за матеріали, енергоносії і т. д. для того, щоб виконати цей контракт?

Вважаємо, що в подібних ситуаціях держава в особі органів, що уповноважені управляти майном підприємства-боржника, повинні нести субсидіарну відповідальність разом із самим підприємством. Тому нами *пропонується внесення змін до законодавства з метою надання можливості арбітражному керуючому в процедурі санації або при укладенні мирової угоди отримати допомогу від держави* шляхом перерахування коштів Стабілізаційного фонду, наприклад, на виплату заборгованості по заробітній платі. До того ж у плані санації можна передбачити, яким чином будуть розподілятися виплати від інвесторів і т. д.

Досить неоднозначними, на нашу думку, є норми законодавства щодо нарахування середнього заробітку при звільненні працівника у процедурі банкрутства. Так, відповідно до ст. 117 КЗпП України в разі невиконання з вини власника або уповноваженого ним органу належних звільненому працівникові сум у строки, визначені законодавством, при відсутності спору про їх розмір підприємство, установа, організація повинні виплатити працівникові його середній заробіток за весь час затримки по день фактичного розрахунку. Процедура банкрутства державних підприємств може затягуватись на 5–10 років. На кожного працівника при цьому припадатиме занадто велика сума середнього заробітку. Наприклад, відповідно до рішення Жовтневого районного суду м. Хар-

кова від 17 травня 2017 р. по справі 639/243317 позов звільненого працівника до Державного підприємства «Харківський приладобудівний завод ім. Т. Г. Шевченка» про стягнення середнього заробітку за весь час затримки при звільненні у сумі 32 011,20 грн було задоволено [10]. При цьому аналіз матеріалів справи показує, що заборгованість по виплаті заробітної плати була лише 10 855,00 грн. Проте через те, що підприємство мало змогу розрахуватись лише у 2017 р., то з 2011 р. (коли виникла ця заборгованість по виплаті заробітної плати) й до фактичного розрахунку із працівником пройшло 6 (!) років. Тому у підсумку підприємство змушене виплатити таку велику суму.

Майже аналогічне рішення ухвалив 23 жовтня 2017 р. Жовтневий суд м. Харкова за позовом колишнього працівника до Державного підприємства «Харківський приладобудівний завод ім. Т. Г. Шевченка» про стягнення середнього заробітку за весь час затримки при звільненні у сумі 10 471 грн. При цьому заборгованість по заробітній платі складала лише 6585 грн 25 коп. [11].

При звільненні працівника у разі, коли він самостійно не може знайти собі нову роботу, діє законодавство у сфері зайнятості населення, яким гарантуються виплати безробітним від Державної служби зайнятості. Так, статті 22 і 23 Закону України «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування на випадок безробіття» визначають основні умови та тривалість виплат допомоги по безробіттю, зокрема й розмір допомоги по безробіттю, визначеної відповідно до порядку обчислення середньої заробітної плати (доходу) [12].

Тобто на практиці звільнена й тимчасово безробітна особа отримує у подвійному розмірі середню заробітну плату: за рішенням суду від підприємства, установи чи організації (колишнього роботодавця), а також від Фонду загальнообов'язкового державного соціального страхування на випадок безробіття. Якщо ж мова йде про банкрутство державних підприємств, установ та організацій, то звільнена особа двічі отримує середній заробіток із Державного бюджету України! Вважаємо, що більш правильним і логічним було б покладення цих функцій виключно на Фонд (як воно фактично законодавцем і запроваджено). Однак, звичайно ж, звільнений працівник у випадку невиконання належної йому заробітної плати є кредитором підприємства-боржника й тому має право на справедливе відшкодування. Тому ми пропонуємо норми ст. 117 КЗпП України сформулювати таким чином:

«Стаття 117. Відповідальність за затримку розрахунку при звільненні

У разі невиконання з вини власника або уповноваженого ним органу належних звільненому працівникові сум у строки, зазначені у статті 116 цього Кодексу, при відсутності спору про їх розмір підприємство, установа, організація повинні виплатити на вимогу працівника суму боргу з урахуванням встановленого індексу інфляції за весь час затримки, а також три проценти річних від простроченої суми.

При наявності спору про розміри належних звільненому працівникові сум власник або уповноважений ним орган повинен сплатити зазначене в цій статті відшкодування в тому разі, коли спір вирішено на користь працівника. Якщо спір вирішено на користь працівника частково, то розмір відшкодування за час затримки визначає орган, який виносить рішення по суті спору».

Аналіз наукової літератури дозволяє зробити висновки, що причини доведення до стану неплатоспроможності державних підприємств тісно пов'язані з низькою ефективністю управління державною власністю, що викликає необхідність приділення законодавцем уваги цим питанням одночасно із удосконаленням законодавства про банкрутство державних підприємств. У цьому контексті неможливо не згадати про пропозиції щодо вдосконалення законодавства у сфері управління державною власністю, які запропоновані у проекті Закону України «Про приватизацію державного майна». Так, ч. 2 ст. 4 проекту Закону України «Про приватизацію державного майна» № 7066 від 04.09.2017 р. виокремлено об'єкти державної власності, які не підлягають приватизації: приватизації не підлягають казенні підприємства та об'єкти, необхідні для виконання державою своїх основних функцій, для забезпечення обороноздатності держави, та об'єкти права власності Українського народу, майно, що становить матеріальну основу суверенітету України [13]. Переважно це стратегічні об'єкти, які забезпечують обороноздатність та функціонування держави і приватизація яких може негативно впливати на економіку цілої країни або регіону.

Варто зауважити, що проектом Закону України «Про приватизацію державного майна» закріплено механізми регулювання приватизації підприємств-боржників: згідно з приписами ч. 5 ст. 12 проекту щодо підприємств-боржників державного сектору економіки, стосовно яких прийнято рішення про приватизацію, справи про банкрутство не порушуються до завершення процесу приватизації. При цьому у разі порушення справи про банкрутство таких підприємств до прийняття рішення про приватизацію провадження у справах про банкрутство підпри-

ємств-боржників підлягає припиненню, крім тих, що ліквідуються за рішенням власника.

Проте варто зауважити, що питання щодо погашення заборгованості до завершення приватизації законодавцем не вирішене. На нашу думку, необхідно чітко прописати механізм погашення такої заборгованості: або за рахунок введення мораторію на час проведення процедури приватизації, або ж запровадити систему прощення боргу, або, наприклад, зобов'язати укласти мирову угоду, яка б задовольнила інтереси всіх сторін.

Законопроект, на нашу думку, спрямований на підвищення гарантій захисту прав власника/власників приватизованих державних підприємств. Так, відповідно до абз. 2 ч. 5 ст. 12 проекту справи про банкрутство підприємств, щодо яких прийнято рішення про завершення приватизації, не можуть порушуватися протягом одного року з дня завершення приватизації з підстав, які виникли до завершення приватизації.

Таким чином, фактично проектом «винайдено» ще один засіб боротьби із банкрутством державних підприємств або, точніше, засіб для запобігання банкрутству – приватизація. Вважаємо, що такі законодавчі пропозиції заслуговують на схвалення та потребують внесення відповідних змін до базового закону про банкрутство.

Висновки. Трансформація відносин власності, яка розпочалась в Українській державі з набуттям нею незалежності, основні її етапи та результати дозволяють дійти висновків щодо важливості ролі в економіці країни саме державної власності. Сьогодні основною характеристикою державного сектору економіки можна назвати його вкрай незадовільний стан, що зумовлюється перш за все неефективністю управління державною власністю, а також відсутністю дієвого механізму контролю за процедурою управління нею та своєчасного втручання у випадку потреби.

Вивчення даних відкритих пошукових баз та реєстрів виявило неможливість знайти повну інформацію щодо порушення справ про банкрутство державних чи комунальних підприємств, що не дозволяє мати чітке уявлення про реальний стан заборгованості державного сектору економіки.

Крім того, як виявилось, однією з істотних проблем законодавчого регулювання банкрутства державних підприємств є наявність численних колізій між положеннями Закону України «Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом» та іншими нормативно-правовими актами (податковим законодавством, законодавством про виконавче провадження та іншим законодавством). Проблема ускладнюється тим, що на практиці часто

складно встановити пріоритетність застосування тих чи інших правових норм, оскільки більшість з них належить до спеціальних. Тобто фактично сьогодні у самому законодавстві закладено механізм створення т. зв. «складних» колізій, які вирішити досить складно.

Викладене вище дозволяє зробити висновок про гостру необхідність встановлення «примату» норм Закону України «Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом» як спеціальних у сфері банкрутства шляхом внесення відповідних доповнень до інших нормативно-правових актів, зокрема, закріпивши в них таку норму: «Усі питання, пов'язані з банкрутством підприємств державної чи комунальної форми власності, вирішуються відповідно до Закону України „Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом”». Норми цього Закону діють лише у частині, що не суперечить нормам Закону України „Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом”».

Слід відзначити, що схожа пропозиція вносилась на розгляд Верховної Ради України декілька років тому. Зокрема, проект Закону України «Про внесення

змін до деяких законів з питань банкрутства» № 10707 від 05.07.2012 р. передбачав такі зміни: частину другу статті 2 викласти у такій редакції: «2. Цей Закон є спеціальним у регулюванні відносин у сфері відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом. Якщо інше не передбачено цим Законом, законодавчі та інші нормативно-правові акти застосовуються з урахуванням особливостей, встановлених цим Законом» [14].

Пропонуємо також внести зміни до Закону України «Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом» та встановити різні режими для банкрутства державних підприємств залежно від їх виду. Так, для підприємств, які вільно конкурують на ринку поряд із суб'єктами інших форм власності та можуть бути приватизованими або корпоратизованими, – загальний порядок процедури банкрутства. А для підприємств, які є стратегічними з точки зору їх впливу на функціонування держави у цілому, її економічної системи або ж окремого регіону чи їх приватизація або банкрутство створить загрозу безпеці держави, – встановити спеціальний порядок їх банкрутства.

ЛІТЕРАТУРА

1. Плакіда В. Т. Важливість міжнародного досвіду у сфері управління об'єктами державної власності та їх роздержавлення для України. *Державне будівництво*. 2008. № 2. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/DeBu_2008_2_66.
2. Інформація про об'єкти державної власності. URL <http://www.spfu.gov.ua/ua/content/spf-stateproperty-info.html> (дата звернення: 22.12.2017).
3. Про введення мораторію на примусову реалізацію майна : Закон України від 29 листоп. 2001 р. № 2864. *Відомості Верховної Ради України*. 2002. № 10. Ст. 77.
4. Про затвердження Порядку примусової реалізації майна для погашення заборгованості перед публічним акціонерним товариством «Національна акціонерна компанія “Нафтогаз України”» та його дочірніми підприємствами, що здійснювали постачання природного газу на підставі ліцензії : затв. постановою КМУ від 4 жовт. 2017 р. № 749. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/749-2017-p> (дата звернення: 22.12.2017).
5. Про затвердження Порядку погодження планів санації, мирових угод і переліків ліквідаційних мас : затв. наказом Фонду держ. майна України від 11 листоп. 2016 р. № 1991. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z1519-16> (дата звернення: 22.12.2017).
6. Про зупинення дії Закону України «Про банкрутство» щодо банкрутства вугледобувних, вуглепереробних та шахтовугледобувних підприємств вугільної промисловості. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/2711-15/page2> (дата звернення: 22.12.2017).
7. Про заходи, спрямовані на забезпечення сталого функціонування підприємств паливно-енергетичного комплексу: Закон України від 23 черв. 2005 р. № 2711. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/2711-15/page2> (дата звернення: 22.12.2017).
8. Ухвала господарського суду Харківської області від 14.05.2015 р. по справі № Б-50/120-09. URL: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/44445476> (дата звернення: 22.12.2017).
9. Ухвала Львівського апеляційного адміністративного суду від 4 лютого 2015 р. по справі № 876/11643/13. URL: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/42667633> (дата звернення: 22.12.2017).
10. Рішення Жовтневого районного суду м. Харкова від 17 травня 2017 р. по справі 639/2433/17. URL: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/66518210> (дата звернення: 22.12.2017).
11. Рішення Жовтневого районного суду м. Харкова від 23 жовтня 2017 р. по справі 639/4466/1717. URL: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/69715911> (дата звернення: 22.12.2017).

12. Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування на випадок безробіття : Закон України від 2 берез. 2000 р. № 1533. *Голос України* від 11.04.2000 р.
13. Про приватизацію державного майна : проект Закону України № 7066 від 04.09.2017 р. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=62455 (дата звернення: 22.12.2017).
14. Про внесення змін до деяких законів з питань банкрутства : проект Закону України № 10707 від 5 лип. 2012 р. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_2?pf3516=10707&skl=7 (дата звернення: 22.12.2017).

REFERENCES

1. Plakida V. T. (2008) Vazhlyvist mizhnarodnoho dosvidu u sferi upravlinnia ob'ektamy derzhavnoi vlasnosti ta yikh rozderzhavleniia dlia Ukrainy [The importance of international experience in the field of management of state-owned objects of state property and their denationalization for Ukraine]. *Derzhavne budivnytstvo – State building, 2. nbuv.gov.ua*. Retrieved from: http://nbuv.gov.ua/UJRN/DeBu_2008_2_66 [in Ukrainian].
2. Informatsiia pro ob'ekty derzhavnoi vlasnosti [Information about state-owned objects]. *spfu.gov.ua*. Retrieved from <http://www.spfu.gov.ua/ua/content/spf-stateproperty-info.html> (Data zvernennia 22.12.2017) [in Ukrainian].
3. Pro vvedennia moratorii na prymusovu realizatsiiu maina: Zakon Ukrainy vid 29 lystopada 2001 r. # 2864. [On the introduction of a moratorium on the forced realization of property: the Law of Ukraine of November 29, 2001, No. 2864.] (2002). *Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy Supreme Council of Ukraine, 10, 77* [in Ukrainian].
4. Pro zatverdzhennia Poriadku prymusovoi realizatsii maina dlia pohashennia zaborhovanosti pered publichnym aktsionernym tovarystvom “Natsionalna aktsionerna kompaniia “Naftohaz Ukrainy” ta yoho dochirnimy pidpriemstvamy, shcho zdiisniuvaly postachannia pryrodnoho hazu na pidstavi litsenzii: zatv. Postanovoiu KМУ vid 4 zhovtnia 2017 r. # 749. [On approval of the Procedure for the compulsory sale of property for repayment of debts to the public joint-stock company “National Joint-Stock Company Naftogaz Ukrainy” and its subsidiaries that have supplied natural gas on the basis of a license: Zatv. By the Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine dated October 4, 2017, No. 749]. *zakon3.rada.gov.ua*. Retrieved from: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/749-2017-p> (Data zvernennia 22.12.2017) [in Ukrainian].
5. Pro zatverdzhennia Poriadku pohodzhennia planiv sanatsii, myrovyykh uhod i perelikiv likvidatsiinykh mas.: Zatv. Nakazom Fondu derzh.maina Ukrainy vid 11 lystopada 2016 r. # 1991. [On approval of the procedure for approval of plans for rehabilitation, peace agreements and lists of liquidation masses: Shuttle Order of the State Property Fund of Ukraine dated November 11, 2016, No. 1991] *zakon3.rada.gov.ua* Retrieved from: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z1519-16> (Data zvernennia 22.12.2017) [in Ukrainian].
6. Pro zupynennia dii Zakonu Ukrainy “Pro bankrutstvo” shchodo bankrutstva vuhledobuvnykh, vuhlepererobnykh ta shakhtovuhlebudivnykh pidpriemstv vuhilnoi promyslovosti [On termination of the Law of Ukraine “On Bankruptcy” concerning the bankruptcy of coal mining, coal processing and coal mining and coal mining enterprises of the coal industry] *zakon5.rada.gov.ua* Retrieved from: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/2711-15/page2> (Data zvernennia 22.12.2017) [in Ukrainian].
7. Pro zakhody, spriamovani na zabezpechennia staloho funktsionuvannia pidpriemstv palyvno-enerhetychnoho kompleksu: Zakon Ukrainy vid 23 chervnia 2005 roku # 2711. [On measures aimed at ensuring the sustainable functioning of enterprises of the fuel and energy complex: Law of Ukraine dated June 23, 2005 No. 2711.] *zakon5.rada.gov.ua* Retrieved from: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/2711-15/page2> (Data zvernennia 22.12.2017) [in Ukrainian].
8. Ukhvala hospodarskoho sudu Kharkivskoi oblasti vid 14.05.2015 r. po spravi # B-50/120-09 [The decision of the Economic Court of Kharkiv region dated May 14, 2015 in case No. B-50 / 120-09]. *reyestr.court.gov.ua*. Retrieved from: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/44445476> (Data zvernennia 22.12.2017) [in Ukrainian].
9. Ukhvala Lvivskoho apeliatsiinoho administratyvnoho sudu vid 4 liutoho 2015 r. po spravi # 876/11643/13. [The decision of the Lviv Administrative Court of Appeal of February 4, 2015 in case number 876/11643/13]. *reyestr.court.gov.ua*. Retrieved from: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/42667633> (Data zvernennia 22.12.2017) [in Ukrainian].
10. Rishennia Zhovtnevoho raionnoho sudu m. Kharkova vid 17 travnia 2017 r. po spravi 639/2433/17 [Decision of the Zhovtnevy District Court of Kharkiv dated May 17, 2017 in case 639/2433/17]. *reyestr.court.gov.ua*. Retrieved from: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/66518210> (Data zvernennia 22.12.2017) [in Ukrainian].
11. Rishennia Zhovtnevoho raionnoho sudu m. Kharkova vid 23 zhovtnia 2017 r. po spravi 639/4466/1717 [Decision of the Zhovtnevy District Court of Kharkiv dated October 23, 2017 in case 639/4466/1717]. *reyestr.court.gov.ua*. Retrieved from: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/69715911> (Data zvernennia 22.12.2017) [in Ukrainian].

12. Pro zahalnoobov'yazkove derzhavne sotsialne strakhuvannya na випадок bezrobittia: Zakon Ukrainy vid 02 bereznia 2000 r. # 1533 [On compulsory state social insurance against unemployment: Law of Ukraine dated March 02, 2000, No. 1533]. *Holos Ukrainy – Voice of Ukraine 11.04.2000* [in Ukrainian].
13. Pro pryvatyzatsiiu derzhavnoho maina : proekt Zakonu Ukrainy # 7066 vid 04.09.2017 r. [On the privatization of state property: Draft Law of Ukraine No. 7066 dated 04.09.2017]. *w1.c1.rada.gov.ua*. Retrieved from: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=62455 (Data zvernennia 22.12.2017) [in Ukrainian].
14. Pro vnesennia zmin do deiakykh zakoniv z pytan bankruptstva: proekt Zakonu Ukrainy # 10707 vid 05 lypnia 2012 r. [On amendments to certain laws on bankruptcy: Draft Law of Ukraine No. 10707 dated July 05, 2012]. *w1.c1.rada.gov.ua*. Retrieved from: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_2?pf3516=10707&skl=7 (Data zvernennia 22.12.2017) [in Ukrainian].

И. В. БУЛЬЖИН

соискатель НИИ правового обеспечения инновационного развития НАПрН Украины

ОСОБЕННОСТИ ПРАВОВОГО РЕГУЛИРОВАНИЯ БАНКРОТСТВА ГОСУДАРСТВЕННЫХ ПРЕДПРИЯТИЙ

В статье рассмотрены особенности правового регулирования процедуры банкротства государственных предприятий в соответствии с законодательством Украины. Автором определены основные коллизии законодательства о банкротстве и других отраслей законодательства, а также сформулированы предложения по их решению.

Ключевые слова: государственные предприятия, банкротство, неплатежеспособность, коллизии, приватизация.

I. V. BULYZHYN

Ph.D. Candidate, Scientific and Research Institute of Providing Legal Framework for the Innovative Development of National Academy of Law Sciences of Ukraine

PECULIARITIES OF LEGAL REGULATION OF BANKRUPTCY OF STATE ENTERPRISES

Problem setting. Throughout the period of the functioning of the independent Ukrainian state, many development programs have been introduced for individual sectors or sectors of the economy. However, the issue of development of state property did not become a priority. However, for a complete renewal of the national economic system, first of all, the reformatting of property relations. It is worth starting with state ownership as the most important and problematic sector of the economy. However, it is important to choose the right way to carry out reforms in the system of state property, and, in particular, to pay attention to its preservation by optimizing the mechanism of bankruptcy of state enterprises

Analysis of recent researches and publications. Issues of legal provision of insolvency of economic entities are considered by such scientists as: B. M. Polyakov, A. M. Biryukov, V. V. Jun, V. V. Radziviluk, B. M. Grek, etc. Unfortunately, there are no conceptual studies of the peculiarities of the proceedings on bankruptcy of state enterprises in Ukraine today.

Target of research. The purpose of the article is to the isolation of the main collisions that arise in the field of legal regulation of bankruptcy of state-owned enterprises.

Article's main body. At the legislative level, today are two possible ways of reforming state ownership: the gradual displacement of inefficient owners (in this case, the state or local community) through privatization and bankruptcy procedures or a fundamental change in the system of management of state property and improving the «quality» of management personnel and their responsibilities. In fact, the second way means holding the same privatization, commercialization of state and communal enterprises as an instrument for stimulating economic development. Of course, the second one is better.

In the process of analyzing the peculiarities of bankruptcy of state-owned enterprises, a number of questions arise as to how they became insolvent, taking into account their special status. Also, the mechanism of disposal of state-owned enterprises, institutions, organizations is quite interesting and insufficiently studied.

The analysis of the legislation in the field of bankruptcy of state-owned enterprises allows us to conclude that in addition to the basic legal act – the Law of Ukraine «On restoring the debtor’s solvency or recognizing it as a bankrupt» – other normative-legal acts regulating separate issues of bankruptcy of enterprises of various branches of economy, which leads to an imbalance in legal regulation.

We consider a significant barrier for effective legal provision of bankruptcy procedures and existing conflicts of bankruptcy legislation and legislation in the area of execution of court decisions, as well as tax and labor legislation. These collisions block the proceedings on bankruptcy of state-owned enterprises.

Conclusions and prospects for the development. The study of data from open search databases and registries has revealed the inability to find complete information on the prosecution of bankruptcy cases of state or municipal enterprises, which does not allow us to have a clear idea of the real state of debt of the public sector of the economy. In addition, as it turned out, one of the major problems of the legislative regulation of the bankruptcy of state enterprises is the existence of numerous conflicts between the provisions of the Law of Ukraine «On the restoration of the debtor’s solvency or recognition of it as a bankrupt» and other normative-legal acts. Thus, there is a need to establish a «primacy» of the norms of the Law of Ukraine «On Restoration of the Debtor’s Solvency or Recognition as a Bankrupt» as Special in the Sphere of Bankruptcy by Making Additions to Other Legal Acts.

Keywords: state-owned enterprises, bankruptcy, insolvency, collisions, privatization.

Булижин І. В. Особливості правового регулювання банкрутства державних підприємств. *Право та інноваційне суспільство* : електрон. наук. вид. 2017. № 2 (9). URL: <http://apir.org.ua/wp-content/uploads/2017/12/Bulyzhyn9.pdf>.